

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED] indítványozó, az 1. sz. alatt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. tv. (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő.

I. Kérelem

Az indítványozó kéri a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2019. március 20 napján kelt I.Bpkf.38/2019/2. sz. végzését alaptörvényellenesség okán, az alább részletezett indokok alapján semmisítse meg.

II. A beadvány befogadhatósága

Az alkotmányjogi panasz jogalapját az Alaptörvény és az Abtv. biztosítja:

Alaptörvény 24. cikk

(2) Az Alkotmánybíróság

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját
(...)

Abtv. 27. §

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Abtv. 30. §

(1) Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül [...] lehet írásban benyújtani.

Az indítványozó a T. Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB) figyelmébe ajánlja azt a jelen ügyben lényeges tény, hogy már a jelen kérelemmel érintett alapügy az alapvető jogokat ért sérelem kiküszöbölését célzó eljárás volt, amely során az eljáró bíróság az alábbiakban kifejtett kérelem szerint az indítványozó további alapvető jogait sértette meg. Az AB döntése azért szükséges, hogy az indítványozót ért többszöri és sorozatos alapjogsérelem orvoslásra kerüljenek.

Az indítványozó úgy véli, hogy a támadott végzés által, a jelen beadvány II. részében írtak szerint olyan közvetlen alapjogsérelmet szenvedett el, melynek következtében az Abtv. 27. § szerinti eljárás kezdeményezésének lehetősége egyéb jogorvoslat hiányában megnyílt. Az indítványozó ehelyütt emlékeztet arra, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal érintett alapeljárásban alkalmazott, a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 10/A. § szerinti eljárásban a Bv.tv. 50. § (1) bekezdés fb) pontja értelmében felülvizsgálatnak nincs helye.

Az Abtv. 29. §-ában foglalt követelmények tekintetében az indítványozó jelen alkotmányjogi panasz IV.1., valamint IV.2. pontjában részletes érvelést vezet le. Az indítványozó úgy véli, hogy a véglegessé vált sérelmezett döntés AB általi megsemmisítésével a kérelmező helyzete érdemben javulna, reális lehetőség nyílna az elszenvedett alapjogi sérelem orvoslására.

Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidő megtartása vonatkozásában az indítványozó jelen alkotmányjogi panasz III. pontjában részletezett okokból kifolyólag csupán 2020. február 12. napján szerzett tudomást a végleges végzés tartalmáról, így jelen panasz előterjesztésére a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kerül sor.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdése és az 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II.27.) AB Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel az indítványozó kijelenti, hogy a jelen alkotmányjogi panaszindítványban szereplő személyes adatai nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

III. Tényállás

Indítványozó volt elítélt, aki 2014. február 1. napjától 2017. június 14. napján történő szabadulásáig megszakítás nélkül töltötte szabadságvesztés büntetését. Tekintettel arra, hogy ezen időszak alatt mindvégig az alapvető jogokat sértő fogvatartási körülményeket tapasztalt, 2017. december 1. napján a Bv.tv. 10/A. § alapján kártalanítás iránti kérelmet terjesztett elő. A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 2018. november 21. napján meghozott 23.Bv.81/2018/21. sz. végzésével az indítványozó alapvető jogait sértő fogvatartási körülmények miatt 1.723.500 Ft kártalanítást állapított meg javára (a továbbiakban: elsőfokú végzés, F/2. sz. melléklet). Ez az elsőfokú végzés az indítványozó meghatalmazott jogi képviselő részére 2019. január 3. napján szabályszerűen kézbesítésre került. Az indítványozó a végzést tudomásul vette, fellebbezési jogával nem kívánt élni. Ezt követően azonban az ügyben érdemi előrelépés nem történt, a bíróságtól semmilyen tájékoztatás nem érkezett. 2020. január 23. napján az indítványozó jogi képviselőjének telefonos érdeklődésére a bíróság kezelőirodáján arról tájékoztatták, hogy az ügyben az ügyészség fellebbezett, a Székesfehérvári Törvényszék, mint másodfokú bíróság pedig már végleges döntést is hozott. Erre tekintettel az indítványozó jogi képviselőjeként 2020. január 24. napján beadvány terjesztettem elő a Székesfehérvári Törvényszéknél, amelyben egyrészt sérelmeztem, hogy az indítványozó részére sem az ügyészi fellebbezés, sem a végleges végzés nem került kézbesítésre, egyúttal kértem a szabályszerű kézbesítést. A bíróságnak címzett beadványomat F/3. számon, az irat érkeztetését visszaigazoló elektronikus üzenetet F/4. számon, az iratnak a bíróság által történt lajstromozásáról szóló elektronikus üzenetet pedig F/5. számon mellékelem.

Kérésemet a Törvényszék 2020. február 12. napján ügyvédi irodám tárhelyére történő szabályszerű kézbesítéssel teljesítette és megküldte a másodfokú végleges döntést (F/6. sz. melléklet). Az indítványozó ekkor szerzett tudomást a véglegessé vált döntés tartalmáról. Ekkor értesült az ügyészi fellebbezés tartalmáról is, melyben az ügyészség kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a kártalanítási kérelemnek helyt adott, mivel annak teljes egészében érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye. Arra hivatkozott, hogy az elítélt jogi képviselője útján az EJEB-hez 2015. május 6. napján nyújtott be kérelmet, amelyet az EJEB 2015. május 22-én nyilvántartásba vett. Ugyanakkor kérelmét 2017. december 1. napján terjesztette elő. Ennek folytán az elítélt kérelme a Bv. tv. 436.§ (11) bekezdésében írtak szerint elkésett, mivel azt nem a törvénymódosítás hatálybalépését követő 6 hónapon belül terjesztették elő. A 2017. január 1. napját követő időszakra vonatkozóan pedig arra mutatott rá, hogy Bózsa Sándor elítélt annak ellenére, hogy a jogsértő körülmények között töltött napok száma esetében a 30-at folyamatosan meghaladta, a Bv.tv. 10/A.§ (6) bekezdésében előírt panaszt

nem terjesztett elő. Erre tekintettel indítványozta az indítványozó kártalanítási kérelmének teljes egészében érdemi vizsgálat nélküli elutasítását.

A Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság az ügyészi fellebbezést teljes mértékben alaposnak találta. A másodfokú bíróság a 2019. március 20. napján kelt 1.Bpkf.38/2019/2. sz. végzésével akként változtatta meg az elsőfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék Bv. Csoportjának 2018. november 21. napján kelt 23.Bv.81/2018/21. sz. végzését, hogy a kártalanítási kérelmet teljes egészében érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Az elutasítás indokaként az ügyészi fellebbezésben foglaltak szerint arra hivatkozott, hogy a 2017. január 1. napját megelőző időszak vonatkozásában a kártalanítási kérelem a Bv.tv. 436. § (11) bekezdésében írtak szerint elkésztett, az azt követő időszak vonatkozásában pedig a kérelmező a Bv.tv. 10/A. § (6) bekezdésében megkívánt panaszt nem terjesztett elő. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és az indítványozó kártalanítási igényét teljes egészében érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

IV. A bírósági határozat alaptörvény-ellenessége

Az indítványozó álláspontja szerint, a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.38/2019/2. sz. másodfokú végzése és a másodfokú bírósági eljárás sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdésében, valamint az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk 1. és 3. bekezdésében, továbbá 13. cikkében foglalt jogait, továbbá sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben megfogalmazott jogállamiságból fakadó jogbiztonság elvét, azon belül is a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik.

IV.1. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy *„mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”* Ugyanezen cikk (3) bekezdése rögzíti, hogy *„a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.”* A (7) bekezdés szerint *„mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”*

Az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése ugyanezen szabályokat úgy fogalmazza meg, hogy *„mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.”* A 6. cikk 3. bekezdésének c) pontja szerint *„minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy c) személyesen, vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék, (...)”* A 13. cikk rögzíti a hatékony jogorvoslathoz való jogot akként, hogy kimondja: *„bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”*

Az Alaptörvény XXVIII. cikkében és az Egyezmény 6. cikkében védett tisztességes eljárásához fűződő jog magánban foglalja, hogy az eljárás szereplői értesüljenek a bíróság döntéséről. Ennek hiányában ugyanis nem tudják érdemben gyakorolni eljárási (pl: jogorvoslati) jogaikat. Azzal, hogy a másodfokú bíróság végzése az érvényes meghatalmazással rendelkező ügyvéden keresztül az indítványozó részére nem került kézbesítésre, sérült az indítványozó tisztességes eljárásához fűződő joga is. A kézbesítésre, csak a jogi képviselő kifejezett kérelmét követően került sor, amely kézbesítés egyben a sérelmezett döntésről való tudomásszerzés időpontja, ebből fakadóan pedig az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló 60 napos határidő kezdő időpontja. Bár az alkotmányjogi panasz előterjesztésével a kézbesítés elmaradásával okozott alapjogsérelem kiküszöbölésre kerül, álláspontom szerint a jogorvoslati jog megsértéséből származó alapjogsérelem így is bekövetkezett. A kézbesítés elmaradása és ezzel az elsőfokú döntés megváltoztatásáról való értesülés elmaradása az indítványozónak jelentős érdeksérelmet okozott.

A tisztességes eljárásához való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásához való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.” (Indokolás [49]–[50]). Az Alkotmánybíróság gyakorlatához hasonlóan az EJEB is a 6-os cikkben biztosított tisztességes eljárásához való jog elválaszthatatlan részének tekinti a fegyverek egyenlőségének elvét. A Strasbourgi Bíróság értelmezésében a fegyverek egyenlőségének elvéből fakadó kontradiktórius eljárásához való jog megköveteli, hogy a feleknek tudomása legyen a bíróság elé tárt

bizonyítékok összességéről, egymás nyilatkozatait megismerhessék és azokra észrevételeket tegyenek azzal a céllal, hogy a bíróság döntését befolyásolják (Brandstetter kontra Ausztria, § 67). A Bíróság a védő eljárási jogainak sérelmét állapította meg Borgers kontra Belgium ügyben, ahol a kérelmező nem kapott lehetőséget arra, hogy az ügyész beadványára válaszolhasson a Semmitőszék előtti eljárásban és meg sem kapta a beadványt a tárgyalást megelőzően. Az egyenlőtlen séget súlyosította, hogy az ügyész tanácsadói minőségben részt vehetett a bíróság tanácskozásán. Hasonló körülmények vezettek a 6. cikk (1) bekezdésének sérelme megállapításához a Zahirović kontra Horvátország ügyben, amelyben a főügyésznek a védelem fellebbezésére vonatkozó észrevételeit a bíróság elmulasztotta megküldeni a védelem részére (Zahirović kontra Horvátország, § 44–50.).

Tekintettel arra, hogy jelen ügyben a másodfokú bíróság az elsőfokú végzéssel szemben előterjesztett ügyészi fellebbezésre vonatkozóan a jogi képviselőt elmulasztotta nyilatkoztatni, így az ügyészi fellebbezéssel szemben nem állt módjában kifejteni érveit. Az ügyész megismerte az indítványozó álláspontját, arra a fellebbezésében tudott észrevételt tenni, ezzel szemben az indítványozó és jogi képviselője nem ismerhette meg az ellenérdekű félként fellépő ügyész álláspontját és arra nem tudott nyilatkozni, mellyel nyilvánvalóan sérült a fegyverek egyenlőségének elve.

Szintén a tisztességes eljáráshoz fűződő jog részjogosultsága, hogy amennyiben a fél/terhelt az eljárás során jogi képviselőt/védőt hatalmaz meg, úgy a bíróság a felhívásait, értesítéseit a fél/terhelt részére a jogi képviselőjén keresztül tegye meg. A védelemhez való jog az igazságszolgáltatás alapelvein belül egy speciális, kifejezetten a büntető ügyekre vonatkozó alapelv. A védelemhez való jog értelmében a büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem, valamint a védőválasztás joga. Ez alapján a terhelt az eljárás alatt személyesen védekezhet, de dönthet úgy, hogy a védelem ellátására védő közreműködését veszi igénybe. A Bv.tv. 50. § (7) bekezdése rögzíti, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás iránt indított büntetés-végrehajtási bírói eljárásokban védő alatt a jogi képviselőt is érteni kell. A törvény 51. § (2) bekezdése pedig önálló fellebbezési jogot biztosít a védő részére. A Bv.tv. 50. § (6) bekezdése alapján alkalmazandó Be. 131. § (1) bekezdése kimondja, hogy amennyiben a sértettnek, a vagyoni érdekeltnek és az egyéb érdekeltnek meghatalmazott képviselője van, a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság az ügyiratát – a meghatalmazás eltérő rendelkezése hiányában - a meghatalmazott képviselő útján kézbesíti. A jogi képviselőre való jog, – mint a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjog részjogosultságának – tartalma, hogy a jogi képzettséggel nem rendelkező fél ne kerülhessen hátrányba az eljárás során, pusztán a jogi tudás hiánya okán. A jogi képviselő persze csak akkor tud eleget tenni az ügyvédi képviseletre vonatkozó megbízásának, ha a bíróság értesíti és a kérelmező részére szóló felhívásait a jogi képviselőn keresztül közli a terhelttel. Jelen ügyben az indítványozó úgy döntött, hogy jogi képviseletére ügyvéd segítségét veszi igénybe. Azonban a jogi képviselő / védő feladatait az imént

ismertetett fegyverek egyenlőségének sérelméből fakadóan nem tudta ellátni, így sérült az indítványozó hatékony védelemhez való joga is.

IV. 2. Visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények kiszámíthatóságát is [lásd: 9/1992. (I.30.) AB határozat]. A jogbiztonság követelményéből következik az igazságszolgáltatás és az államigazgatás kiszámítható és hatékony működése, de a címzettek joggyakorlásának biztosítása is [lásd: 46/2003. (X.16.) AB határozat].

A jogállamiság elvéből és a jogbiztonság követelményéből fakad a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás alkotmányos tilalma. A visszaható hatály és visszamenőleges jogalkalmazás tilalma a magyar, a nemzetközi és az EU jogrendnek egyaránt egyik legalapvetőbb, a jogállamiságot, a jogbiztonságot kifejező, azt biztosító garanciális elve, amely szabályozási tárgykörtől függetlenül, általános jelleggel irányadó mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás tekintetében. Az Alkotmánybíróság a 25/1992. (IV. 30.) határozata szerint elengedhetetlen, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani; ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvennyel ne minősítsenek jogellenesnek.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 2. § (2) bekezdése tiltja a visszaható hatályú jogalkotást és a visszaható hatályú jogalkalmazást. A visszaható hatály tilalmát az Alkotmánybíróság több határozatában is vizsgálta és azt a jogbiztonság egyik alapvető követelményének tekintette, kifejtve, hogy egy jogállamban senkit sem lehet felelősségre vonni olyan jogszabály megsértése miatt, amelyet az érintett személy nem ismert és nem ismerhetett, mivel azt vagy egyáltalán nem hirdették ki, vagy utólag hirdették ki és visszamenőleges érvennyel léptették hatályba. Ugyanez vonatkozik a kötelezettségek utólagos megállapítására is [lásd: 25/1992.(IV.30.) AB határozat]. A visszaható hatályú jogalkotás tilalma nemcsak abban az esetben áll fenn, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [lásd: 13/2015.(V.14.) AB határozat, indokolás [50]].

Ugyanez érvényes arra az esetre is, ha a jogszabály rendelkezéseit a jogalkalmazó, azaz a bíróság alkalmazza a hatályba lépése előtti időszakra.

Ha a jogszabálynak visszamenőleges hatálya van – mutatott rá az Alkotmánybíróság –, az a jogszabály megjelenése előtt keletkezett jogviszonyok felülvizsgálatával jár, amely a jogbiztonság alkotmányos követelményét sérti [lásd: 13/2015.(V.14.) AB határozat, indokolás 55]. Az AB kiforrott joggyakorlata alapján mindez abban az esetben is megvalósul, ha a bíróság alkalmazza jogszabályt visszamenőleges hatállyal, tehát ha a jogviszony, vagy jogvita létrejöttékor még nem létező - vagy nem hatályos – előírás alapján bírálják el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.

A fenti alapvetések a jelen ügyben az alábbiak szerint bírnak relevanciával. A kérelmező egy folyamatos, alapvető jogait végig sértő időszakra igényelt kártalanítást. Ugyanakkor ezt a folyamatos és egységes időszakot a másodfokú bíróság – az észszerűség és a jog szabályaival ellentétesen – két szakaszra bontotta. A kérelemnek 2017. január 1. napját megelőző időszakának önálló (formai) vizsgálata alapjául a másodfokú bíróság azt jelölte meg, hogy 2017. január 1. napjával került bevezetésre a Bv.tv. szerinti új hazai kártalanítási eljárás, tehát a megelőző időszak érvényesítésére a Bv.tv. átmeneti rendelkezései alapján van lehetőség. Ennek alapján állapította meg, hogy a kártalanítási kérelem benyújtására az indítványozónak kizárólag a Bv.tv. 436. § (11) bekezdése alapján, 2017. június 30. napjáig lett volna lehetősége. Az indítványozó határozott jogi álláspontja szerint azonban a másodfokú bíróság téves és jogellenes szakaszolással osztotta két részre a kérelemmel érintett időszakot. A másodfokú bíróság döntése alapvetően téves, mivel jelen ügyben a Bv. tv. 436. § (10) – (11) bekezdések egyáltalán nem alkalmazhatóak, ezáltal az ott írt határidő nem kötötte az indítványozót. A bíróság által hivatkozott Bv.tv. 436. § (10) bekezdése ugyanis az EJEB előtt eljárást indított kérelmezőket a Bv.tv. 10/A. § (4) bekezdése szerinti általános igényérvényesítési lehetőségéből nem zárja ki, csupán egy kiegészítő, a főszabály mellett alkalmazandó pótlólagos lehetőséget teremt azok számára, akik az általános szabály alapján kérelmet már nem tudnának előterjeszteni, hiszen a kérelmükkel érintett jogsérelem 2017. január 1. napja előtt szűnt meg. A jogszabály azon fordulata, hogy „*kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult, aki (...)*” kétségkívül arra utal, hogy az általános szabály alapján (tehát a jogsértés megszűnésétől számított 6 hónapon belül) minden kérelmező - így a strasbourgi panasszal rendelkezők is – nyújthat be kártalanítási kérelmet. A Bv.tv. Átmeneti rendelkezései között található 436. § (10) bekezdése csupán egy kiegészítő lehetőséget teremt az igényérvényesítésre. Az e szabály mögött meghúzódó jogalkotói szándék nyilvánvalóan abban keresendő, hogy azon kérelmezők is folyamodhassanak kártalanításért, akiknek a jogsértő fogvatartási körülményei 2017. január 1. napja előtt megszűntek, de nyújtottak be panaszt az

EJEB-hez. Jelen ügyben az indítványozó 2014. február 1. napjától 2017. június 14. napján történő szabadulásáig folyamatosan jogsértő körülmények között volt fogva tartva, a jogsértés nem szakadt meg. Ebből következően a kártalanítási kérelem előterjesztésének határidejét nem az Átmeneti rendelkezések között található 436. § (10) – (11) bekezdések, hanem a főszabály, a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés alapján kellett volna vizsgálni. Az igényérvényesítésre nyitva álló határidő az általános szabályok alapján a jogsértő körülmények megszűnésének napján, tehát 2017. június 14-én nyílt meg. Tekintettel arra, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés alapján a kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek, jelen ügyben az indítványozó 2017. december 1. napján előterjesztett kártalanítási kérelme határidőben előterjesztettnek minősül, így a másodfokú bíróságnak azt érdemben kellett volna vizsgálnia.

A másodfokú bíróság döntésével olyan határidő megtartását kérte számon az indítványozón, amelynek 2017. január 1. napját megelőzően nem tudott megtartani. Erre a megállapításra jutott a T. Alkotmánybíróság a 3154/2019. (VII.3.) határozatában is, amelyben kimondta, hogy az alapügyben eljáró bíróságok „a Bv.tv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan körülményt értékelt az indítványozó terhére, amelynek 2017. január 1. napját megelőzően nem tehetett eleget. Magától értetődő ugyanis, hogy az említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépést megelőzően. A másodfokú bíróság említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.”

Az indítványozó határozott álláspontja ezért az, hogy a kérelme legfeljebb a 2017. január 1-ét követő időszak vonatkozásában lett volna elutasítható a panasz, mint jogorvoslat kimerítésének hiánya miatt, az ezt megelőző időszakot a másodfokú bíróságoknak az igényérvényesítési határidő megtartottsága okán érdemben kellett volna vizsgálnia és az elsőfokú bíróság döntését ennek megfelelően helyben hagynia. Minthogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatta és a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, az alapügyben született fent hivatkozott másodfokú végzés a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába esik, ekképpen alapjogi sérelemhez vezetett az indítványozó oldalán.

Az indítványozó hangsúlyozza, hogy jelen ügyben nem pusztán egy jogértelmezési kérdésről van szó, hanem egy súlyos alapjogi jogsérelem miatt indított jogorvoslati eljárásról, amely során az eljáró bíróság alaptörvény-ellenes jogértelmezése vezetett az elutasításhoz. Következésképpen, az alapjogi sérelem nem nyert orvoslást, az továbbra is fennáll, melynek egyetlen lehetséges orvoslási módja a T. Alkotmánybíróságnak jelen indítvány szerinti döntése. Tehát kizárólag a T. Alkotmánybíróság tudja az alapjogi sérelmet orvosolni, a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítani, amely az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörénél fogva kötelezettsége.

IV.3. Az eljárás elhúzódása

Az indítványozó emlékeztet arra, hogy a Bv.tv. 50. § (1) bekezdés d) pontja alapján az alapügyben előterjesztett kérelme elbírálására nyitva álló határidő 15 nap, amely a 70/B. § (4) bekezdése alapján – sértettnek megítélt kártérítés esetében – 60, míg a 436. § (11) bekezdésében foglaltak esetében 30 nappal hosszabbodik meg. Tekintve, hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélkül került elutasításra, Bv.tv. 70/B. § (4) bekezdésének alkalmazása jelen ügyben szóba sem jön. Figyelemmel azonban arra, hogy az indítványozó korábban az EJEB-hez nyújtotta be panaszát, az ügyintézési határidő 45 (15+30) nap.

Az indítványozó sérelmezi azt is, hogy az alapul fekvő kártalanítási eljárás – a Bv.tv.-ben rögzített, imént idézett elintézési határidőt többszörösen túllépve – ésszerűtlenül hosszú ideig húzódott, mely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésében biztosított azon jogát sérti, hogy ügyében ésszerű határidőn belül döntés szülessen.

* * *

Mindezek alapján az indítványozó kéri a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.38/2019/2. sz. végzését alaptörvény-ellenesség okán, a fent részletezett indokok alapján semmisítse meg. A T. Alkotmánybíróság a véglegessé vált döntés megsemmisítésével a kérelmező helyzetén érdemben javítana, lehetőséget adna arra, hogy az ügyészi fellebbezésre vonatkozó észrevételeit a másodfokú eljárásban kifejtse, ezzel pedig reális lehetőség nyílna az elszenvedett jogsérelmek orvoslására.

Budapest, 2020. április 9.

Tisztelettel:

dr. Cech András
ügyvéd
az indítványozó

Mellékletek:

